

Frankrigs nye ansigt - Europas højreekstremistiske trussel

Hvorfor har Le Pen's "Front National" fået vind i sejlene i Frankrig, mens modstykket "Die Republikaner" ikke har kunne få fodfæste i Tyskland

Af Sanne Skovbo Illemann

"La France aux Français"¹ Således proklamerer Jean-Marie Le Pen sin politiske vision, der hævder nationen som et blodets fællesskab og den nationale præference som garanten for fransk islet og identitet.

Europas konfrontation med det franske højreekstremistiske parti Front National, som har formået at inkorporere sine fremmedfjendske principper i det moderne franske samfund, har rejst det fundamentale spørgsmål, hvorfor politisk intolerance og had til det ikke-identiske vinder frem i en nation, der finder sin historiske forankring i den universelle humanisme. Et spørgsmål, der ligeledes bliver udgangspunktet i det følgende, hvor årsager til Frankrigs ekstreme højredrejning i 1980'erne og 90'erne diskuteres. Projektet er, gennem en komparativ analyse af Front National og Tysklands højreekstremistiske pendant i form af partiet Die Republikaner, at finde årsager til Front Nationals massive fremgang, mens den ekstreme højredrejning i samme periode hovedsageligt udebliver i Tyskland. Republikanernes fejlslagne etableringsforsøg som politisk parti med indflydelse i 1990'erne antyder den ekstreme højreekstremisme som et primært fransk anliggende, der skal anskues og forklares gennem nationale forhold og interne faktorer.

Efter en kort præsentation af Front National og Die Republikaners partipolitiske strukturer, visioner og placering i samfundet, hvor Front Nationals udvikling fra protest til rodfæstet parti påvises, tager analysen sit udgangspunkt i faktorer, der har vist sig gunstige for højreekstremismens indvinding på fransk grund. Med et analytisk udgangspunkt i nationsbegrebet diskuteres, hvordan opfattelsen af nationen i henholdsvis Frankrig og Tyskland har betydning for højreekstremismens udbredelse. Gennem inddragelsen af det juridiske grundlag for tysk og fransk statborgerskab påvises den historiske bestræbelse på en etablering af en fælles national identitet som forskellig i de to lande. En divergens, der bliver afgørende faktor i spørgsmålet om den franske tilslutning til højreekstremismens ekskluderende nationale princip, hvor konkrete indenrigspolitiske, økonomiske og sociale forhold ligeledes bliver væsentlige. Med en analyse af den politiske utroverhed og sociale håbløshed, der præger Frankrig og Tyskland, og som viser sig i kraft af mislykkede politiske strategier, lavkonjunkturer, voksende skel i samfundet og stigende arbejdsløshed, diskuteres, hvorfor den samfundsmæssige misere ikke har samme

højreekstremistiske konsekvens i de to lande. I forlængelse af den sociale magtesløshed, det moderne individ er henvist til, anlægges i undersøgelsen tillige et psykologisk perspektiv i bestræbelsen på at forklare individets søgen mod højreekstremismen. En bevægelse, som anskues gennem en analyse af forholdet mellem modernitet og højreekstremisme, idet globalisering i stigende grad har betydet individets rodløshed og tab af identitet. Ligeledes vil en inddragelse af den højreekstremistiske retorik, hvis demagogiske fokusering på konkrete sydebukke, sættes som forklaringsfaktor for den xenofobiske angst, den højreekstremistiske stemme er udtryk for. Individets indlemmelse i nationalismens mytiske fællesskab sikrer identitet og holdepunkt i en konform verden, hvor globaliseringen på verdensplan har skabt nye ting at frygte, og forestillingen om en ydre imaginær fjende transformeres til et had mod det ukendte i 1980'erne.

Front National og Die Republikaner: Højreekstremistiske visioner og politisk organisering

Tendensen til en massiv fremgang for de højreekstremistiske partier og bevægelser, der er kendetegnet for Frankrig i 80'erne og sporadisk præger 90'ernes Tyskland, er udtryk for en moderne verden, der i højere grad vender blikket indad. En bevægelse, som afspejler en søgen mod et afgrænset fællesskab, der tilbydes individet i kraft af de højreekstremistiske partiers entydige fokusering på det nationale aspekt. Som partier på den yderste højrefløj er Front National og Die Republikaner's politiske visioner funderet i de samme ideologiske principper, der hævder national homogenitet som det primære. I følge den ekstreme højrefløj er det denne homogenitet, der er i fare, og den kan kun sikres gennem en konsekvent afgrænsning og transformering af solidariteten til et ekskluderende nationalt princip.

Med proklamationen: "Ni droite, ni gauche, mais Français"² grundlægger Jean-Marie Le Pen i oktober 1972 partiet Front National, som organisatorisk konstituerer sig som et hierarkisk, topstyret parti, der med sin opprioritering af den nationale identitet hævder sit politiske mål som "Un retour aux valeurs traditionnelles: famille, nation, ordre, discipline et hiérarchie"³. Gennem et partiprogram, hvis overordnede

¹ Winok, Michel : *Histoire de l'extrême droite en France* (1994) p. 11.

² Askolovitch, Claude; Domenach, Nicolas: "Le plan SECRET de Le Pen" *La Vie* 1996-03-07 nr.2636 s. 18.

³ Rozès, Stéphane: *L'état de la France* (1997) s. 526.

punkter er immigration, arbejdsløshed og folkets tryghed, fremsætter Front National en kritik af den globaliseringsproces, der har nedbrudt de nationale grænser. I kraft af globaliseringen muliggøres den indvandring af immigranter, Front National betegner som "une invasion silencieuse"⁴. En invasion, der sættes som forklaringsfaktor for den stigende arbejdsløshed og kriminalitet, mens hjemsendelsen af immigranterne kombineret med en reduktion af den offentlige sektor vil sikre nye arbejdspladser. Med kravet om strengere straffe og en genetablering af dødsstraffen bliver offerets ret omrejsningspunktet i partiets nationale revolte, der ligeledes vender sin kritik mod den aktuelle politiske slaphed. Gennem en "laissez-faire" politik er fransk kultur ifølge Front National blevet transformeret til en intellektuel, kosmopolitisk kultur, og det kræver en national indsats at vende denne udvikling med henblik på at værne om den fælles identitet og bringe kulturen tilbage til folket.⁵

Front Nationals opråb til det franske folk.

Det ideologiske afsæt i folket bliver ligeledes det karakteristiske for Die Republikaner, der i deres profilering som et socialt parti primært henvender sig til de lavest stillede i det tyske samfund. Grundlagt af Franz Handlos, Ekkehard Voigt og Franz Schönhuber i 1983, med sidstnævnte udnævnt som partiformand i 1985, er det et parti, der med sit politiske mål at: "das deutsche Volk erhalten bleibt und Deutschland auch in Zukunft uns gehört"⁶, vender sig mod alle ydre instanser, der truer de nationale grænser. Gennem forkastelsen af EU som en bureaukratisk størrelse, der truer nationalstaterne, og udformningen af en klar indvandrerpolitik indikerer Republikanernes bestræbelse på at bibeholde en homogen tysk identitet. Ifølge partiet skal Tysklands sikkerhed varetages gennem højere fængselsstraffe og udvidelse af politistyrken, mens partiprogrammets vision om et autoritativt og myndigt regeringskoncept skal sikre den samfundsmæssige orden, og således karakteriseres Republikanerne som: "Die Partei für

Recht und Ordnung."⁷ Ved indsættelse af en offentlig ordensmagt, hvis primære opgave er en hjemsendelse af immigranterne og øjeblikkelig afskaffelse af asylretten, skal de sociale ydelser omfordes og statsgælden nedbringes.⁸ Nødvendige tiltag, der sikrer Tysklands frihed, sikkerhed og almene velstand.

Det tyske fænomen og den franske realitet

Valgmæssigt bliver 1989 et skelsættende år for Republikanerne. Efter en gennemsnitlig vælgertilslutning på én procent i perioden 1983-88 får Republikanerne politisk relevans i 1989, hvor de i regionen Berlin opnår 7,5 procent af stemmerne.⁹ Medlemstallet stiger til 14.000, men det er en succes, der allerede nedtones ved forbundsdagsvalget i 1990. En nedadgående tendens, der bliver fremtrædende ved de efterfølgende valg i 90'erne, hvor protestpartiet aldrig formår at rodfæste sig i det tyske samfund, indtil et skæbnesvangert valg i 2002 definitivt afslutter den republikanske æra med kun 0,6 procent.¹⁰

Umiddelbart antager Front National ligeledes karakter af et populistisk parti, som gennem enkelte politiske mærkesager sætter spørgsmålstegn ved samfundets aktuelle politik. Således er Front National af sin samtid også blevet karakteriseret som et aggressivt protestparti, der stiller: "des bonnes questions mais donne des mauvaises réponses"¹¹ Alligevel er Front National det første højreekstremistiske parti siden anden verdenskrig, der har formået at rodfæste sine idéer i samfundet. Jordskredsvalget i 1983, hvor Front National opnår 11,1 procent af stemmerne, efter gennemsnitligt at have ligget på én procent i perioden 1973-81, er begyndelsen på den stabilisering, der er kendetegnet for Front National i 1980'erne og 90'erne. Efter 80'ernes valgresultater tegner der sig et klart billede af et Frankrig på vej mod det yderste højre, hvilket yderligere bekræftes ved kulminationen på Front Nationals fremmarch i 1995, hvor partiet får 15 procent af stemmerne. Et resultat, der betyder, at Front National i 1996 besidder ti borgmesterposter i Frankrig, mens partiet har elleve repræsentanter i det europæiske parlament.¹² Med en uforandret tilslutning i 1997 manifesteres Front Nationals endelige inkorporering i samfundet, hvilket betyder, at det velorganiserede parti skal betragtes som en politisk realitet og ikke længere som et forbigående fænomen i tiden.

⁷ Die Republikaners partiprogram: "Innere Sicherheit, Recht und Ausländerpolitik" <http://www.rep-berlin.de/rep>.

⁸ Stöss, Richard: *Die Republikaner - Woher sie kommen, Was sie wollen, Wer sie wählt, Was zu tun ist* (1990) s. 75.

⁹ Ibid. s. 42.

¹⁰ Tyske valgresultater: <http://www.parties-and-elections.de>.

¹¹ Askolovitch, Claude; Domenach, Nicolas: "Le plan SECRET de le Pen" *La Vie* 1996-03-07 s. 19.

¹² Camus, Jean-Yves: *Le Front National - Histoires et analyses* (1997) s. 53.

Houchard, Béatrice: "Front National, à tache d'huile" *La vie* 1996-03-07 nr. 2636 s. 18.

⁴ Front Nationals partiprogram: "Organiser le retour des immigrés" <http://www.front-nat.fr>.

⁵ Ibid.

⁶ Die Republikaners partiprogram: "Was wollen die Republikaner?" <http://www.rep-berlin.de/rb>.

Den forsmåede vælgerskare

Front Nationals udvikling fra protestparti til et rodfæstet parti kan ligeledes ses ud fra vælgerne, idet karakteren af vælgerskaren forandrer sig. I begyndelsen af 80'erne figurerer Front National som et parti, der samler frustrerede vælgere fra alle sociale klasser, også klasser, der ikke reelt ønsker Le Pen ved magten. En tendens, der ændres i slutningen af 80'erne, hvor halvdelen af partiets vælgere erklærer sig enige i partiets ideologi og politiske linje. Dette indikerer et vælgerskift, der muliggør en overordnet karakteristik af vælgerskaren, som aldersmæssigt udgøres af unge under 35 år og vælgere over 50 år, mens den højreekstremistiske stemme overvejende er maskulin. Kendetegnende for størstedelen af de højreekstremistiske vælgere er et pessimistisk livssyn i form af en personlig angst for fremtiden, idet 23 procent af vælgerne allerede er arbejdsløse, mens resten frygter arbejdsløsheden.¹³ Lede og angst for fremtiden blandt vælgerne gør sig ligeledes gældende i Tyskland, hvor Die Republikaner som et parti "Der "kleinen" Leute"¹⁴, på trods af sin status som protestparti, hovedsageligt tæller arbejdsløse, ufaglærte og tidligere sofavælgere blandt sine tilhængere. En karakteristik, der på trods af Republikanernes manglende vælgertilslutning i høj grad viser ideologisk overensstemmelse mellem det tyske og det franske højreekstremistiske parti.

Geografisk koncentrerer den tyske højreekstremistiske stemme sig primært i Syd-Tyskland, ligesom den tyske grænseregion Nordrhein-Westfalen også udskiller sig med en høj republikansk stemmeprocent. Front Nationals stemmer placerer sig primært i Nordøstfrankrig og spreder sig i en linje fra Le Havre til Perpignan, hvor koncentrationen af arbejdere er stor. Ligeledes er den højreekstremistiske stemme markant i forstadsområderne nordøst for Paris, mens den videre spreder sig som en linje fra Lille over Lyon til Marseille.¹⁵

Nationsbestemmelse og juridisk tilhørsforhold

Samtidens karakteristisk af Front National som: "une exception dans le temps"¹⁶ rejser det fundamentale spørgsmål, hvorfor implementering af de højreekstremistiske idéer i det franske samfund lykkes, når samme idéer ikke finder rodfæste i Tyskland. Med stabiliseringen af den højreekstremistiske stemme i Frankrig, bliver Front National et samfundsmæssigt symptom på den moderne udvikling. Det skyldes forskellige faktorer i de to lande, hvor primært abstrakte kulturelle aspekter omkring nationalismen spiller en afgørende rolle. Der har altid været

overordnede forskelle mellem det nationale tilhørsforhold i Frankrig og Tyskland, der udspringer af de to landes forskellige ideologiske og historiske forudsætninger for konstruktionen af nationen og en fælles national identitet.

Frankrigs voluntaristiske universalisme

Efter Den Franske Revolutions oprør med en stærk enevældig kongemagt i slutningen af det 18. århundrede sættes nationen på princip i Frankrig. Proklameret som: "one and indivisible"¹⁷ bliver nationen udtryk for en politisk constellation, hvor borgernes ret til at stemme giver dem indflydelse og danner grundlag for et fællesskab. Hermed er det individets vilje til at indgå i det politiske fællesskab, der gør individet til fransk statsborger.¹⁸ I kraft af en politisk bevidsthed om frihed og lighed er konstitutionen af den franske nation udtryk for en rationel sammenslutning, funderet i et individuelt politisk valg. Således defineres individets tilhørsforhold til den franske nation ud fra et voluntaristisk ideal.¹⁹ Gennem en kontraktmæssig forening af individer i en politisk kultur karakteriserer den voluntaristiske universalisme et dynamisk samfund, hvis forhold til omverdenen er funderet på åbenhed og borgernes rettigheder.

Den franske nationalstats ideologiske principper om individets politiske suverænitet som grundlag for nationen er ligeledes udgangspunktet for det 19. århundrede, hvor revolutionens universalistiske og voluntære definition af nationen bibeholdes. Ernest Renans erklæring: "Before French, German, or Italian culture there is human culture"²⁰ hævder nationen som den identitetsskabende sociale enhed, hvilket betyder, at et individs etniske herkomst er uden betydning i forhold til det at være og blive franskmand.

Med det 19. århundredes transformation af nationaliteten til en juridisk bestemmelse, der knytter sig til fundamentale rettigheder og forpligtelser, konstituerer det universalistiske udgangspunkt sig som et dobbelt-aspekt i den franske nationalitetsbestemmelse. Ud over loven om naturalisation, hvor statsborgerskabet tildeles gennem ansøgning eller giftermål, skelnes ifølge fransk lovgivning mellem to sidestillede begreber for tildeling af statsborgerskab, som er 'le jus soli' og 'le jus sanguinis'.²¹

Le jus sanguinis og le jus soli

Gennem 'le jus soli' defineres statsborgerskabet ud fra et territorielt perspektiv, hvor statsborgerskab tildeles ved fødsel på fransk territorium. Forudsætningen for den territoriale sammenslutning er en overordnet vilje og et ønske hos individet til aktivt at indgå i samfundet, hvilket medfører krav om fransk dannelse. En dannelse, hvor samfundsnormer, mentalitet og viljen til at

¹³ Askolovitch, Claude; Domenach, Nicolas: "Le plan SECRET de Le Pen" La Vie 1996-03-07 s. 21.

Mayer, Nonna: "Le Front National n'est plus le premier parti ouvrier de France" Le Monde 1997-06-05 s. 1 og 2.

¹⁴ Stöss, Richard: *Die Republikaner - Woher sie kommen, Was sie wollen, Wer sie wählt, Was zu tun ist* s. 106.

¹⁵ Ibid s. 97. Camus, Jean-Yves: *Le Front National - Historie et analyses* s. 77

¹⁶ Houcard, Béatrice: "Front National, à tache d'huile" La Vie 1996-03-07 s. 20.

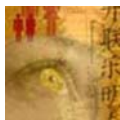
¹⁷ Hobsbawm, E.J: *Nations and Nationalism since 1780 - Programme, Myth, Reality* (1990) s. 18.

¹⁸ Ibid s. 88.

¹⁹ Smith, Anthony D: *The Nation in History* (2000) s. 6.

²⁰ Ibid s. 12.

²¹ Courbe, Patrick: *Le nouveau droit de la nationalité - connaissance du droit* (1994) s. 6.

lære sproget bliver afgørende. 'Le jus sanguinis' er, i modsætning til den territoriale sammenslutning, udtryk for en blodets ret, hvor mindst én af forældrene skal være af fransk oprindelse, idet den franske nationalitet er bestemt og videregivet som en biologisk arv. I kraft af et etnisk defineret sammenhold via blodets bånd er statsborgerskabet genealogisk betinget og udspringer fra forestillingen om nationen som en størrelse, der overstiger individet, og hvis eksistens er uafhængig af individets vilje til fællesskab. Således er samfundet bærer af sin egen struktur, principper og normer i form af et racebestemt samfund, hvor statsborgerskabet defineres ved individets herkomst. I 1993 havde ca 90 procent af befolkningen i Frankrig statsborgerskab i kraft af 'le jus sanguinis'.²²

Problematikseringen af det revolutionære-voluntaristiske nationsbegreb i Frankrig bliver centralt for den højreekstremistiske politiske front. Med kravet om en konkret afgrænsning af statsborgerskabet hævder Front National 'le jus sanguinis' som den eneste legitime vej til at opnå fransk statsborgerskab. Med udsagnet: "il est paradoxal de ne voir dans notre identité nationale que ces droits abstraits et d'ignorer les réalités plus charnelles de notre patrie,"²³ omformulerer Front National, i sin stræben efter en fysisk homogen nation, blodets ret til et blodets fællesskab, hvor det er "le sentiment qui fait loi."²⁴ En højreekstremistisk bestræbelse på at gøre nationen til et lukket restriktivt domæne, der har den genetiske præference som værn imod enhver fremmed partikularitet.

Tysklands statiske fællesskab

I Tysklands ideologiske definition af nationen gør et entydigt nationalistisk udgangspunkt sig gældende i bestemmelsen af statsborgerskabet, som udelukkende afgrænses gennem blodets ret, 'le jus sanguinis'. Funderet i Johann Gottfried Herders erklæring 'Völker sind Gedanken Gottes', konstituerer nationen sig i kraft af det tyske 'Volk', som bliver det rene udtryk for en etnisk definition af det nationale fællesskab. Gennem en etnisk reference og kravet om et sprogligt sammenhold tager nationen sit udgangspunkt i en tysk kultur, der danner grundlaget for en fælles tysk bevidsthed og identitet. Således sættes kulturen som homogen fællesnævner, idet bestræbelsen med den historiske sammenlægning af de tyske fyrstedømmer i slutningen af det 19. århundrede var at opnå en samlet national enhed.²⁵ Med Herders definition af folket ud fra en guddommelig terminologi underlægges den tyske nation et organisk perspektiv. Karakteristisk for den organiske definition af nationen er et fokus på nationen som en selvdeterminerende størrelse, der fungerer uafhængigt af det enkelte individ, men som alligvel også transcenderer individet.²⁶ Ved fødslen indlemmes individerne i en kulturel samhørighed, hvor nedarvede

traditioner, normer og historie muliggør konstitutionen af en national myte, hvis udgangspunkt er den fundamentale opfattelse: "Culture can't be acquired by education. Culture is in the blood."²⁷ Den givne kultur bliver referenceramme for individets nationale tilhørsforhold. Et tilhørsforhold, som udelukkende er genetisk betinget, og hvor enhver, som ikke opfylder det nationale krav om intern harmoni og homogenitet, udelukkes. Således har den tyske nation en statisk karakter, hvor borgerne tilbydes et veldefineret afgrænset sammenhold, som er det direkte resultat af den etniske nationalismes ekskluderende karakter.

I forhold til højreekstremismens udvikling bliver denne divergens i definitionen af nationen i Tyskland og Frankrig en væsentlig faktor. I en kulturhistorisk kontekst udspringer Frankrigs subjektive, politisk-liberale definition af nationen, og Tysklands objektive, kulturelle definition af det nationale sammenhold, af to forskellige bestræbelser. Under slagordene "Frihed, Lighed og Broderskab" skabes nationen i Frankrig gennem en aktiv revolutionær kamp imod en enevældig kongemagt med det mål at realisere demokratiets politiske principper, som i deres universalitet ikke rummer etnisk restriktive dimensioner. I modsætning til Frankrig, der går fra en lukket, restriktiv definition til en universalistisk, bliver Tysklands bestræbelse på en samling af nationen udtryk for det modsatte mål. I Tysklands samling af fyrstedømmerne bestræber landet sig på en overordnet definition af den tyske nation og identitet, der etableres ved en undersøgelse af homogene fællestræk. Derfor bliver en diskussion om definitionen af en tysker ikke nødvendig på et senere tidspunkt. I modsætning til Tyskland har Frankrig aldrig gennemgået den proces at finde homogene fællestræk, og således vinder Front National tilslutning ved at etablere diskussionen, fordi partiet opprioriterer de kulturelle særpræg som dét, der gør en franskmand fransk. Endvidere har Frankrigs position som kolonimagt også haft en væsentlig effekt på den voluntaristiske definition af nationen. Immigrationen fra gamle kolonistater har betydet større og mere udbredte enklaver af "anderledeshed" i Frankrig og ligeledes, at de kulturelle forskelle er mere udtalte i Frankrig, end tilfældet er i Tyskland. At det er lettere at udpege de anderledes momenter i Frankrig end i Tyskland, har resulteret i Front Nationals fremgang, hvor realiteterne i den store ideologiske frihed og lighed har vist sig som en højreekstremistisk indskrænkethed. Grundet Tysklands homogene definition, er det for Republikanerne næsten umuligt at opildne til modrevolution, fordi den tyske nation allerede opererer ud fra et organisk nationsprincip. En folkelig modrevolution, som det er tilfældet i Frankrig, er ikke sandsynlig i Tyskland, fordi historiske såvel som moderne social-politiske realiteter ikke har vist sig gunstige for højreekstremismens inkorporering på tysk grund.

²² Ibid s. 43-45.

²³ Monzat, René: *La France en question* (1997) s. 58.

²⁴ Ibid s. 60.

²⁵ Schulze, Hagen: *States, Nations and Nationalism* (2001) s. 156-157.

²⁶ Smith, Anthony D: *The Nation in History* s. 6-7.

²⁷ Hobsbawm, E.J: *Nations and Nationalism since 1780 - Programme, Myth, Reality* s. 63.

Politiske, økonomiske og sociale faktorer

Det højreekstremistiske udgangspunkt i den homogene nation bliver den centrale faktor i en nationalistisk strategi, der næres ved befolkningens pessimisme og angst for fremtiden. En fuldbyrdet strategi, som gennem problematiseringen af immigrationen og den samfundsmæssige sikkerhed indicerer den højreekstremistiske succes i forhold til nationale anliggender. Således bliver konkrete politisk-økonomiske samt sociologiske forhold og forandringer væsentlige forklaringsmomenter i spørgsmålet om de højreekstremistiske idéers inkorporering i samfundet.

Fokuseringen på temaer, som ikke tidligere er blevet vægtet tilstrækkeligt hos de øvrige partier, viser en radikal vilje til nye tiltag i samfundet, og det er som udtryk for en generel politikerlede, den højreekstremistiske stemme organiserer sig i samfundet, hvor den reagerer mod de klassiske partiers afmægtighed og tomme valgløfter.²⁸

Mitterands krisepolitik

Præget af skiftende regeringer, politiske koalitioner og korruptionsskandaler konstituerer 1980'erne og 90'erne sig som en turbulent politisk periode i Frankrig, hvor manglende troværdighed har sænket landet i dyb politisk og moralsk krise. En krise, som i kontrast til den optimisme, den franske befolkning indgydes ved den socialistiske magtovertagelse i 1981, vidner om en fatal samfundsmæssig udvikling.

Efter 23 års liberalt styre bliver Francois Mitterands lancering af strukturelle reformer udtryk for et opgør med et samfund, der er karakteriseret ved omfattende centraliseringer og begyndende konjunkturkrise. Reformen, som betyder fundamentale ændringer i politiske og administrative forhold, og hvor decentraliseringsreformen, der hævdes som forudsætningen for ny økonomisk og kulturel vækst, bliver den væsentligste. Med det primære mål at udligne de regionale økonomiske forskelle, forårsaget af den liberale centralisering, udspringer kravet om decentralisering fra en overordnet bestræbelse på et dynamisk samfund, hvor opprioriteringen af regionernes politiske og økonomiske selvbestemmelse sikrer den demokratiske proces.²⁹

Socialistisk magtesløshed

Erkendelsen af den skæve udvikling i Frankrig gør sig ligeledes gældende inden for økonomien, hvor Mitterands udvidelse af den offentlige sektor gennem nationaliseringer bliver udtryk for en økonomisk krisepolitik. Nødvendigheden af en overordnet kontrolinstans, bliver klar ved statens overtagelse af private virksomheder, der sikrer det offentlige muligheden for konstant indgriben og kontrol af landets produktion og økonomi. På et overordnet samfundøkonomisk plan sikrer nationaliseringen

bibeholdelsen af arbejdspladser, der bliver et væsentligt moment i kampen mod arbejdsløsheden, mens udvidelsen af den offentlige sektor ligeledes indicerer nødvendigheden af yderligere økonomiske tiltag i samfundet. Ud fra et ideal om bedre forhold og fordeling af samfundets ressourcer iværksætter Mitterand, i forlængelse af republikkens tidligere præsident Valéry Giscard d'Estaing, økonomiske reformer, der betyder en ny beskatning af samfundets rigeste borgere. Samtidigt stiger statens egne udgifter til offentlige ydelser, men det er en stigning af skatter og udgifter, som aldrig bliver ækvivalent.³⁰ Konsekvensen af en fejlsagen socialistisk politik udfoldes i et fransk samfund, hvor arbejdsløsheden med sine tretten procent tæller den højeste siden anden verdenskrig, mens skellet mellem rig og fattig stadig bliver større. Konstitutionen af en snæver elite, der ekspanderer sin rigdom, mens desillusionen og angsten for fattigdom breder sig til resten af samfundet, er resultatet af en politik, som på trods af en gennemført modernisering ikke har formået at finde en løsning på de konkrete problemer i Frankrig. Efter socialisternes koalition med den politiske højrefløj antydes omfanget af den økonomiske krise ved et liberalt regeringsskifte i 1995. På baggrund af et radikalt valgprogram, hvor velfærdsstaten og de sociale gruppers interesser synes sikret og varetaget, vinder Jacques Chirac præsidentvalget. En liberal forstillelse som et socialt parti, idet partiet som konkret politisk realitet afslører omfattende privatiseringer og nedskæringer mod velfærdsstaten.³¹ Chiracs demontering af den proklamerede solidaritet og velfærdspolitik, som udelukkende var led i et magt-politisk spil, bliver en væsentlig faktor i forhold til den højreekstremistiske succes.

Le gaucho-lepenisme

I Frankrig er Front National succes en væsentlig effekt af den socialistiske magtesløshed og det liberale tillidsbrud, men skal ligeledes tilskrives partiets begyndende profilering som et socialpolitisk alternativ. Fænomenet 'le gaucho-lepenisme'³², som gør sig gældende i 90'erne, er udtryk for partiets fundamentale holdningsændring i hele velfærdsspørgsmålet, og med opgradering af statens rolle i forhold til individet konstituerer Front National sig i 1991 som det førende arbejderparti i Frankrig. Hvor Front National primært repræsenterede selvstændige fra traditionelle konservative erhverv og overordnet skulle sikre individets beskyttelse imod statens skattetryk, bliver partiets nye vinkel en social "protektionisme". Ikke i form af et socialistisk udgangspunkt i nationaliseringer og skattetryk, men en protektionisme, der som en kulturelt betinget ret til beskyttelse skal knyttes til

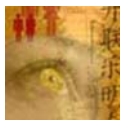
²⁸ Planel, Edwy; Rollat, Alain: *La République menacée - dix ans d'effect Le Pen* (1992) s. 93.

²⁹ Hansen, Michael Seidelin: *Frankrig i forandring* (1985) s. 18 og 29.

³⁰ Ardagh, John: *France in the new century* (2000) s. 69 og 188.

³¹ Cuminal, Isabelle; Souchard, Maryse; Wahnich, Stéphane; Wathier, Virgine: *Le Pen - Les mots* (1997) s. 175-177.

³² Mayer, Nonna: "Le second tour des élections législatives" *Le Monde* 1997-05-29 s. 3.

statsborgerskabet.³³ Således markerer Front National et overordnet opgør med den franske definition af velfærdsstaten som en kooperativ størrelse, hvor tildelingen af enhver velfærdsydelse er forbundet med opfyldelsen af nationalt betingede krav. Den højreekstremistiske fordring af den kulturelle protektionisme forudsætter redueringen af de nationale betingelser til ét overordnet nationalitetskrav. Hermed kobler Front National organiseringen af velfærdsstaten sammen med den højreekstremistiske definition af nationalbegrebet som en kulturel størrelse. En kobling, der skal afhjælpe den økonomiske krise, som den voluntaristiske nationsmodel har resulteret i. Kun ved at lukke sig om sig selv kan Frankrig beskyttes og bevares, idet den kulturelle blodret sikrer de kriseramte franskmænd økonomisk og social første prioritet.

Vesttysklands konjunkturelle opsving

At de politiske og økonomiske omstændigheder har relevans for den højreekstremistiske stemme er Tyskland et tydeligt eksempel på. Med omvendt fortegn i forhold til Frankrig bliver Tyskland et sindbillede på en samfundsmæssig udvikling, hvor den højreekstremistiske stemme aldrig formår at rodfæste sig på trods af skiftende økonomiske konjunkturer, der viser sig gunstige i forhold til den radikale højrefløjs udvikling.

For Vesttyskland bliver den konservative Helmut Kohls overtagelse af regeringsmagten starten på en ny epoke. I kampen for et land i dyb økonomisk og social krise fremsætter Kohl en række reformer i samfundets strukturer, hvis virkning afspejles i det efterfølgende konjunkturelle opsving, der bliver karakteristisk for 80'ernes Vesttyskland. Regeringens nedbringelse af arbejdsløsheden, stabiliseringen af prisniveauet og høje vækstrater, som i kraft af en aggressiv eksportpolitik konstituerer sig som et overskud på betalingsbalancen, bliver fundamentet for den optimisme, der breder sig til alle samfundslag.³⁴ Stillet over for en samfundsmæssig højkonjunktur bliver betingelserne hårde for det nygrundlagte Republikanske parti, der ikke vinder opbakning i befolkningen, fordi den nationalistiske front ikke appellerer til et samfund i velstand. En højreekstremistisk tilbagetrukket position, der ændres i 90'ere, hvor det tyske samfund oplever bruddet med et årtis økonomisk og social vækst.

Øst-Europas sande ansigt-Efter Murens fald i 1989.

³³ Hoffmann, Lally: *Le Pen -nationalismen og de fremmede* (1998) s. 135.

³⁴ James, Peter: *Modern Germany* (1998) s. 6 Kelstrup, Morten: *Politik i det nye Tyskland* (1991) s. 15-16.

Fremkomsten af en national ustabilitet i begyndelsen af 90'erne bliver en konsekvens af Tysklands definitive opgør med efterkrigstidens opsplittelse af landet i et Øst og et Vest. Underlagt et henholdvis kommunistisk og et pluralistisk-demokratisk styre, har adskillelsen betydet en økonomisk og kulturel skævvridning af samfundet, som ved genforeningen medfører store økonomiske, social-politisk og kulturelle problemer.³⁵

Konfrontationen med kommunismens spøgelse

Sammenbruddet af det østtyske regime afslører et forfaldent samfund i en økonomisk katastrofe, der med sit udgangspunkt i et stivnet system med topstyret planøkonomi ikke er socialiseret til en vestlig konkurrencebaseret markedsøkonomi. Genopbygningen af det tidligere Østtyskland muliggøres gennem økonomiske overførsler, som belaster den vesttyske økonomi, mens den massive folkevandring fra Øst til Vest ligeledes udhuler velfærdssystemet. Desperationen spredt sig i et samfund, hvor stigende arbejdsløshed og voksende økonomiske problemer hensætter Tyskland i den værste krise siden anden verdenskrig.³⁶ På den politiske front udmønter frustrationerne over omvæltningerne og angsten for fremtiden sig i en højreekstremistisk stemme. Den markante fremgang for Republikanerne indicerer et rystet Tyskland i kaos. Men på trods af fremgangen er det en højreekstremistisk bølge, der aldrig formår at få en signifikant indflydelse på samfundet. Dette skyldes, at Tyskland ikke kastes ud i samme politikerlede som Frankrig - de havde ingen Chirac, der brød sine valgløfter. I stedet havde de i 80'erne Kohl, som lagde en stabil politisk linje. På trods af den nedgangsperiode, der var konsekvens af murens fald, men som både var forventelig og forklarlig, og efter turbulente år i 90'erne, er det politiske system efter Socialdemokratiets overtagelse af magten atter stabilt. I Tyskland er den politiske grad af utroværdighed mindre, krisens varighed er begrænset, og derfor virker et protestpati ikke appellerende i længden.

Les exclus: den ekspanderende middelklasse

Angående de sociale forhold i de to nationer er der ligeledes store forskelle, som har markant betydning for den højreekstremistiske fremgang. Selvom bevaeggrundene er ens i de to lande: "Chômage, immigration et insécurité, ces sont des trois motivations principales."³⁷, er der alligevel væsentlige forskelle, der gør sig gældende. I Frankrig begynder arbejdsløsheden allerede i 80'erne, og det er en arbejdsløshed, som rammer den unge befolkning: 530.000 unge er i 1984 uden arbejde. I Tyskland stiger arbejdsløsheden først markant efter murens fald og rammer med sine 4,5 millioner i 1997 alle sociale klasser.³⁸ Det vil sige, at den ikke primært som i Frankrig rammer de unge, der

³⁵ James, Peter: *Modern Germany* s. 62.

³⁶ Ibid s. 73.

³⁷ Rozès, Stéphane: *L'État de la France* s. 527.

³⁸ Hansen, Michael Seidelin: *Frankrig i forandring* s.116 James, Peter: *Modern Germany* s. 68.

endnu ikke har fundet et politisk ståsted og tilhørsforhold.

Ungdommens højreekstremistiske felttog.

Det er ligeledes de unge, der i Frankrig bliver ramt af den stigende urbanisering. En urbanisering, der både gør sig gældende i Frankrig og Tyskland, og betyder nye sociale strukturer, hvor de gamle, fasttømrede klasser går i opløsning. Men fordi den økonomiske krise dels strækker sig over længere tid, dels er værre i Frankrig, bliver bunden i den ekspanderende middelklasse større og fattigere. En ekspanderende gruppe, der betegnes: "Les nouveaux pauvres" og "Les exclus"³⁹, som signalerer, at de ikke anses som en værende del af det etablerede samfund. Det er disse udstødte unge, der udgør Front National's kernevalgere, og som giver partiet fremgang op gennem 90'erne.

Selvom Tyskland ligeledes karakteriseres ved en vækst i de lavere sociale lag i 90'erne, har det en afgørende betydning i forhold til højredrejningen, at landet har en lov mod højreekstremistiske partier i hvilken artikel 21 udtrykker: "Parteien, die nach Zielen...die freiheitliche demokratische Grundordnung zu beeinträchtigen...sind verfassungswidrig."⁴⁰, og forbydes. Denne bestemmelse fra juridisk hold betyder en generel negativ holdning i befolkningen såvel som i det politiske system, der gør det svært for højreekstremistiske partier, at få rodfæste. Således afspejler det sig både i den sociale og politiske sfære, at Tyskland i langt højere grad end Frankrig kæmper med fantomer fra anden verdenskrig. Derfor bliver der, på trods af lighed mellem Front National og Die Republikaner væsentlige politiske, økonomiske og sociale forskelle mellem de to lande. Forskelle, der viser sig at have stor betydning for partiernes gennemslagskraft.

Nationalisme, identitet og globalisering

I forhold til højreekstremismen bliver det overordnede spørgsmål for samtiden, hvorfor de ekstremistiske partier overhovedet har gennemslagskraft i den moderne verden. I en verden, hvor identiteten er i opløsning, tilbydes det moderne menneske i kraft af

den ekstreme politiske fløj det fællesskab, som globaliseringen langsomt udraderer. Med den nye accelererende teknologiske udvikling rykker resten af verden tættere på, fordi strømmen af informationer eksploderer. Det bliver lettere at skaffe oplysninger, hvilket betyder en større ligestilling af individerne i den vestlige verden. Men en ligestilling, der samtidig fører til en øget usikkerhed, da gamle skel og orienteringspunkter forsvinder. Individet får flere valg og skal i langt højere grad definere sin egen identitet, uden at de traditionelle værdier og normer nødvendigvis har gyldighed. På grund af den øgede fleksibilitet i samfundet går individet fra en objektiv opfattelse af sig selv, hvor sociale, familiære og samfundsmæssige relationer er forudbestemt, til en subjektiv opfattelse, hvor det er op til det enkelte individ, hvilke normer og værdier, det tilslutter sig.⁴¹ Dette betyder ikke, at alt er ligegyldigt, men derimod, at der er flere muligheder at forholde sig til. Derfor er relationerne mellem mennesker ikke automatisk givet, og det bliver sværere at opbygge et fællesskab, mens den konstante strøm af informationer indicerer en moderne verden, hvor det bliver vanskeligt at afgøre, hvad der er sandt, godt og rigtigt.

Le Pens demagogiske retorik

Det er i forlængelse af denne realitet, de højreekstremistiske partier formår at skære igennem med slagkraftige paroler og letforståelige forklaringsmodeller af den komplekse modernitet. Et parti som Front National tilbyder en tilbagevenden til det tabte fællesskab og en restaurering af en verden i forfald, idet partiets karismatiske leder Jean-Marie Le Pen erklærer sig som den eneste kandidat for folket, der radikalt kan og vil ændre tingene. Med udgangspunkt i sig selv som formidler af folkets vilje proklamerer lederen: "Moi je suis l'ordre, le mâle, le père, le soldat, le droit, la règle" og videre "Je pense tout haut ce que vous pensez tout bas."⁴² Således bliver Le Pens klare og demagogiske retorik, hvor han komprimerer sin ideologi i korte fængende slagord af afgørende betydning for partiets succes, idet ordvalget og argumentationens evidens muliggør folkets identifikation med taleren. Karakteristisk for Le Pen er udgangspunktet i egen person, som han bruger som referenceramme til forklaring af abstrakte fænomener: "J'aime mieux mes filles que mes nièces, mes nièces que mes cousines, mes cousines que mes voisines. Il en est le même en politique, j'aime mieux les Français."⁴³ Familiens naturlige kærlighed er for Front National metaforen på den nationale identitet, der skaber distinktionen mellem et "mig" og "den anden" som et "os" og "de andre". I form af Front National skabes denne følelse af sammenhold, fordi vælgerne indlemmes i et fællesskab,

⁴¹ Rollat, Alain; Plenel, Edwy: *La République menacée* s. 144 og 149.

⁴² Monzat, René: *La France en question* s. 55.

Askolovitch, Claude; Domenach, Nicolas: "Le plan SECRET de Le Pen" *La Vie* 1996-03-07 s. 20.

⁴³ Cuminal, Isabelle; Souchard, Maryse; Wanich, Stéphane; Wathier, Virgine: *Le Pen - Les mots* s. 23.

³⁹ Ardagh, John: *France in the new century* s. 149.

⁴⁰ Stöss, Richard: *Die Republikaner - Woher sie kommen; Was sie wollen; Wer sie wählt; Was zu tun ist* s. 60.

der udgør en fælles identitet, fælles værdier og normer. Nationaliteten gøres ækvivalent med identiteten, og således bliver alt, der falder uden for denne referenceramme, anskuet som "det fremmede" og ifølge Le Pen en trussel, der skal bekæmpes med en fælles front.

Budskabet er klart fra den karismatiske leder, der ikke skjuler sin ideologi bag vage klichéer, men som i sin retoriske forenkling af tingene besidder en gennemslagskraft, der opildner masserne og vækker erindringen om den demagogiske forførelse.

Jean-Marie Le Pen. Den demagogiske forførelse.

Xenofobien og den psykologiske trussel

Front Nationals afgrænsning og konstitution af det franske folk som et "os" betyder en synliggørelse af det fremmede, fordi det for første gang defineres og sættes på begreb. Denne fokusering og udskillelse af det abnorme i samfundet som en gruppe, der afviger fra det traditionelle, betyder, at den konkrete gruppe kan gøres til genstand for individets angst og samfundets generelle problemer. Således udgør syndebugmekanismens objektivisering af en anden samfundsgruppe den latente strategi for Front Nationals vision om det homogene samfund, idet Le Pen erklærer: "La politique...c'est l'art de dire et redire les choses de façon intéressante jusqu'au moment ou elles sont compromises et assimilés."⁴⁴ Ved konstitutionen af immigranterne som et fjendebillede indgyder partiet en angst i samfundet, fordi de opstiller en forestilling om en trussel, der bliver vigtigere end den konkrete trussel, idet det er ved befolkningens xenofobi, partiet nærer sig. Hermed skaber partiet en psykologisk krise, som egentlig overstiger den reelle materielle krise. Front National ville ikke have fundet opbakning uden den materielle krise, men de bruger den til at skabe en angst for fremtiden, som overstiger dét, den sociale og økonomiske nød giver grundlag for.

Resultatet af Front Nationals fremprovokering af en overdrevet trussel kommer specielt til udtryk i den geografiske tilslutning til partiet, som især placerer sig i områder, hvor koncentrationen af immigranter er lav.⁴⁵ At Front Nationals vælgere typisk er bosat i regioner,

hvor der er få immigranter, er udtryk for en rendyrket angst, der overordnet udspringer af uvidenhed, hvilket repræsenterer individets frygt for at miste sin egen identitet: "Le "racisme" n'est pas le reject de la différence, mais l'horreur de la voir revenir au même, et de voir le même devenir différent."⁴⁶ Som en forsvarsmekanisme mod følelsen af manglende identitet, forkaster individet således det fremmede for at hævde sig selv. I kraft af syndebugke opfylder samfundet sit behov for at stå stærkere sammen, da et kollektivt had mod en ydre instans sikrer en fælles identitet. Reduceringen af det fremmede til en konkretiseret masse, som kan gøres til endemål for hadet, er udtryk for nødvendigheden af at have det fremmede i sin magt for at kunne destruere det: "...vouloir posséder l'autre c'est vouloir le détruire."⁴⁷ Ved at samle en udvalgt gruppe under begrebet 'det fremmede' er det endelige skridt til en systematisk modstand mod den samfundsmæssige trussel taget.

I Frankrig bliver Le Pen inkarnationen af den faderfigur, der er istand til at samle den franske familie igen, finde de gamle værdier og vise vejen frem gennem det væld af alternative levemåder, der truer den moderne identitet. Som konsekvensen af den modernitet, hvor mennesket: "...a gagné en autonomie, mais il a perdu en sécurité"⁴⁸, bliver Le Pen et faderbillede for de rodløse unge, idet han er besidder af det magiske svar, og kan se, hvad der er rigtigt, smukt og godt. "Du Vrai, du Beau et du Bon"⁴⁹. I et samfund, hvor religionen ikke længere er gyldigt referencepunkt, og moralske værdier bliver mere flydende, introducerer demagoger som Le Pen en erstatningsmetafysik. Gennem en retorisk stringens er netop han i stand til at give tilværelsen mening, mål og klarhed, fordi han giver håndgribelige svar på diffuse spørgsmål.

Republikanernes retoriske diskretion

I modsætning til Le Pen, der evner at samle og mobilisere hele den højreekstremistiske fløj til handling og i sin figur står som den personlige garant for sandheden, er Republikanernes leder Franz Schönhuber karakteriseret ved en retorisk vaghed. En mangel på karisma, der svækker partiets profilering som løsningsparti i forhold til samfundet, idet Schönhuber gennem svage formuleringer ikke formår at formidle partiets ideologiske linje. Samtidig bliver en intern strid i partiet, hvor flere potentielle lederkandidater og personligheder opsplitter partiet i mange fronter, udtryk for en yderligere svækkelse af partiet, der umuliggør konstitutionen af et fælles højreekstremistisk tiltag mod krisen.

At Republikanerne er retorisk diskrete, og at deres opstilling af syndebugke kun sker indirekte, skal også ses i lyset af Tysklands lov mod højreekstremistiske partier, der hæmmer radikaliteten af de højreekstre-

⁴⁴ Chombeau, Christine: "Jean-Marie Le Pen, le cathodique" Le Monde 1995-05-07.

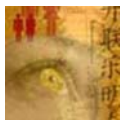
⁴⁵ Ferenczi, Thomas: "Un entretien avec Pascal Perrineau" Le Monde 1992-02-12.

⁴⁶ Sibony, Daniel: *Le "racisme", une haine identitaire* (1997) s. 24.

⁴⁷ Ibid s. 154.

⁴⁸ Soboul, Albert: *La Révolution française* (1982) s. 162.

⁴⁹ Bazin, Francois; Macé-scaron, Josep: "Les habits neuf du Front National" Le Point 1996-10-19 nr. 1257 s. 60.

mistiske udtalelser og politiske budskaber. Lovens forbud mod ethvert politisk højreekstrem tvinger partiet til en konsekvent omformulering af parti-programmet, hvilket sætter Republikanerne på linje med de øvrige klassiske partiers ideologiske udspil. En konsekvens bliver, at der i den tyske befolkning ikke opstår en tro på Republikanerne som et troværdigt politisk alternativ, idet partiet i kampen om den politiske magt ikke får lov at udskille sig væsentligt og formulere sig direkte. Således bliver den tyske anti-ekstremistiske paragraf af afgørende betydning, da muren mellem Øst og Vest falder, og den vestlige verden konfronteres med et gammelt fjendebillede. Trods Republikanernes anseelige fremgang får angsten for det ukendte fra politisk hold aldrig lov at slå over i en rendyrket racisme, og loven gør det svært at etablere en psykologisk krise i befolkningen, hvorfor krisen forbliver materiel i Tyskland. Selvom genforeningen og åbningen mod øst betyder et kulturelt sammenstød og en stigende individuel angst for tab af egen identitet, bliver karakteren af immigranterne ligeledes af betydning for, at racismen ikke har gunstige betingelser. Hvor immigranterne i Frankrig ofte er mørke i hudfarven og er lettere at få øje på, kommer immigranterne i Tyskland ofte fra Østeuropa, hvor hudfarve og kultur ikke adskiller sig væsentligt fra tyskernes. Derfor bliver det væsentligt sværere for den tyske højreekstremisme at udskille et "dem", der står i modsætning til et "os", fordi det er vanskeligt at udpege en syndebug, der ikke umiddelbart demonstrerer sine forskelle.

Endvidere bliver definitionen af nationsbegrebet et væsentligt aspekt, idet tyskernes manglende voluntaristiske islæt har betydet, at det tyske folk fra starten har været mere ensartet og homogent. Som det er tilfældet i Frankrig, har der ikke været en massiv tilstrømning fra gamle kolonistater, og tyskerne har hele tiden haft en opfattelse af sig selv som et folk bundet sammen af blodets bånd. En opfattelse, der ligeledes styrkes ved Murens fald, fordi sammenlægningen bliver tolket som en sejr. Kohl anlagde den officielle tone ved i 1989 at proklamere: "Wir sind ein Volk"⁵⁰, og genforeningen anskues som en restaurering af tingene, som de burde være. På trods af store økonomiske og sociale konsekvenser bliver begivenhederne og fremtiden tolket positivt som et budskab om, at tyskerne i fællesskab kan overvinde krisen, fordi den tyske kultur er i stand til at hele store sår. Et traume fra anden verdenskrig er på vej til at heles, og det betyder, at også noget i den tyske identitet er under genopretning. Alle tyskere indlemmes under et fælles "os", og det er en ny selvbevidsthed, der gør tyskerne i stand til at modstå globaliseringens opløsnings-tendenser. En indikation af, at tyskerne i forhold til fællesskab og fastholdelse af identitet er bedre stillede end franskmændene, hvilket betyder, at det tyske 'Volk' ikke i særlig udstrakt grad har brug for højreekstremismen.

Den proportionerede nation

Hvorfor Frankrig? Spørgsmålet runger i et Europa, der i slutningen af det 20. århundrede var vidne til Front Nationals rodfæstelse i det franske samfund, som har rystet fundamentet for individernes frihed og lighed, og transformerede menneskerettighedernes land til et sted, hvor angsten og hadet er i fremmarch. I Tyskland runger et ekko af de samme højreekstremistiske tendenser i begyndelsen af 90'erne, men den fremmedfjendske bølge formår aldrig at inkorporere sig i samfundet. Et moderne forhold, der kan tilskrives en række faktorer.

Fra et historisk aspekt bliver opfattelsen af nationen væsentlig for væksten i den ekstreme højredrejning, der indicerer historiens betydning i spørgsmålet om nationens aktuelle situation. Således skal Front Nationals succes i det franske samfund anskues i forhold til en historie, der viser en politisk forankring i det voluntaristiske ideal, mens en rolle som tidligere kolonimagt har betydet en nødvendig åbenhed i nationalitetsspørgsmålet. Det er en national revolte, som ikke i samme omfang kan etablere sig i det tyske samfund, fordi principperne bag den højreekstremistiske bestræbelse på national homogenitet allerede ligger latent i det tyske nationsbegreb.

Ligeledes bliver konkrete samfundsmæssige forhold væsentlige i spørgsmålet om den højreekstremistiske succes. Det faktum, at Republikanerne først får politisk relevans, da Tyskland ved sammenlægningen rammes af lavkonjunktur og stigende arbejdsløshed, mens Front Nationals rodfæstelse i et fransk samfund, karakteriseret ved omfattende samfunds-økonomiske problemer, indicerer en ekstrem højrefløj, der næres ved befolkningens lede og afmagt. At den materielle krise varer længere og rammer dybere i Frankrig, har afgørende betydning for Front Nationals etablering i samfundet, mens den tyske højreekstremisme aldrig får signifikant indflydelse. I Tyskland figurerer den politiske venstrefløj stadig som troværdigt alternativ, hvorfor højreekstremismen ikke i samme grad vinder tilslutning, mens den primære bevæggrund bag Front Nationals rodfæstelse bliver en generel politikerlede. Frankrigs socialistiske magtesløshed og et liberalt tillidsbrud viser sig som en højreekstremistisk stemme. Således indicerer det voksende sociale skel i samfundet med en ekspanderende middelklasse en gunstig position for Front National, der i kraft af sin karakter som populistisk parti kan formulere/indpasse sin politiske linje efter den aktuelle situation i samfundet. Et nyt socialt udgangspunkt, der sikrer stemmer.

Højreekstremismens organisering af individernes sociale afmagt i en moderne verden, hvor globalisering og rodløshed er blevet en realitet, indicerer, at den højreekstremistiske succes i høj grad også er betinget af psykologiske faktorer. Front National er symptomet på et moderne samfund i eksistentiel krise, fordi den franske tilslutning omkring højreekstremismens simple verdensforklaringer og afgrænsede nationale fællesskab er udtryk for det moderne individs egen identitetskrise. Selvom det tyske samfund ligeledes konfronteres med globaliseringens opløsende tendenser, har Tysklands genforening og konstitution af en

⁵⁰ James, Peter: *Modern Germany* s. 7.

fælles tysk identitet afgørende betydning for republikanernes fejlslagne etableringsforsøg. Ud over Front National har Frankrig intet moment, der kan binde landet sammen i en fælles samhørighed, hvilket giver den franske højreekstremisme, der på én gang vækker den xenofobiske angst i befolkningen og udpeger sydebukkene for miseren, gunstige vilkår. Således bliver den retoriske opstilling af en psykologisk krise, der aldrig forplanter sig til Tyskland, af afgørende betydning for den højreekstremistiske succes i det franske samfund. Hæmmet af juridiske restriktioner er vilkårene for den republikanske retorik væsentlig sværere, end det er tilfældet i Frankrig, hvor det franske folk drages af en karismatisk leder, der gennem sine slagkraftige paroler og argumentations evidens opfattes som den eneste, der kan vende den franske dérouté.

En fransk national front, der i sin totalitære ånd ikke standser sin fremdrift, før slutpunktet er nået, et slutpunkt, hvor blodets ædle bånd definitivt binder den rene, homogene nation sammen i begreberne du Vrai, du Beau et du Bon, og således efterlades den moderne verden med et svar på Frankrigs skæbnesvangre udvikling, som skal findes i en fransk nation, der i kraft af sin historiske og aktuelle udvikling har vist sig proportioneret for nationalismens ekskluderende karakter.

Sanne Skovbo Illemann er stud.mag. i Idehistorie og Europastudier, Aarhus Universitet.

Litteratur

Ardagh, John (2000): *France in the new century*. Great Britain: Penguin books.

Askolovitch, Claude; Domenach, Nicolas (1996-03-07): *Le Plan SECRET de Le Pen*. La Vie Nr. 2636.

Bazin, Francois; Macé-Scaron, Joseph (1996-10-19): *Les habits neufs du Front National*. Le Point Nr. 1257.

Camus, Jean-Yves (1997): *Le Front National - Histoires et analyses*. Paris: Éditions Olivier Laurens.

Chombeau, Christiane (1995-05-07): *Jean-Marie Le Pen, le cathodique*. Le Monde.

Courbe, Patrick(1994): *Le nouveau droit de la nationalité*. Paris: Éditions Dalloz.

Cuminal, Isabelle;Souchard, Maryse (1997): *Le Pen - Les mots*, Paris: Le Monde Éditions.

Die Republikaners partiprogram : <http://www.repuberlin.de/rb>

Ferenczi, Thomas (1992-02-12): *Un entretien avec Pascal Perrineau*. Le Monde.

Front Nationals partiprogram : <http://www.front-nat.fr>

Hansen, Michael Seidelin (1985): *Frankrig i forandring*. Viborg: Fransk lærerforeningen.

Hobsbawn, EJ (2000): *Nations and nationalism since 1780 Programme, Myth, Reality*. United Kingdom: Cambridge University Press.

Hoffmann, Lally (1998): *Le Pen - nationalismen og de fremmede*. København K: Børsens forlag.

Houchard, Béatrice (1996-03-07): *Front National - à tache d'huile*. La Vie Nr. 2636

James, Peter (1998): *Modern Germany*. London: Routledge.

Kelstrup, Morten (1992): *Politik i det nye Tyskland. Overvejelser over den indre tyske udvikling og dens perspektiver*. København K: Institut for Statskundskab.

Mayer, Nonna (1997-05-29): *Le second tour des elections legislatives*. Le Monde.

Mayer, Nonna (1997-06-05): *Le Front National n'est plus le premier parti ouvrier du monde*. Le Monde.

Monzat, René (1997): *La France en question*. Paris: Gallimard.

Plenel, Edwy; Rollat, Alain (1992): *La République menacée - dix ans d'effect Le Pen*. Paris: Le monde Éditions.

Rozés, Stéphane (1997): *L'état de la France*. Paris: Éditions la découverte.

Schulze, Hagen (1998): *States, Nations and Nationalism*. USA: Blackwell Publishers.

Sibony, Daniel (1997): *Le "racisme", une haine identitaire*. Paris: Christian Bourgois Éditeur.

Smith, Anthony D (2000): *The Nation in History*. Cambridge: Polity Press.

Soboul, Albert (1982): *La Révolution française*. Paris: Gallimard.
Stöss, Richard (1990): *Die Republikaner - Woher sie kommen, Was sie wollen, Wer sie wählt, Was zu tun ist*. Köln: Bund-Verlag.

Tyske valgresultater : <http://www.parties>

Winok, Michel (1994): *Histoire de l'extreme droite en France*. Paris: Éditions du seuil.